

VOORSTEL AB

DATUM DB VERGADERING : 4 september 2018

DATUM AB VERGADERING : 18 september 2018

PORTEFEUILLEHOUDER : J.F. de Jong/ wnd. H.H.G. Dijk

REGISTRATIENUMMER : Z/16/006433-82004

OPSTELLER : Ad Koppejan, José Kruijer, Gertjan Brand, Arjan Schutte,
telefoonnummer +31882331688

CATEGORIE: Bespreekstuk

 uw waterschap

ONDERWERP

Energieneutraal 2025 zonnepanelen op daken gebouwen en rwzi-terreinen.

VOORSTEL

1. Keuze maken (1a of 1b) voor zonnepanelen op daken en rwzi-terreinen:
 - a. Hanteren uitgangspunt terugverdientermijn 10 jaar of korter.
 - b. Hanteren uitgangspunt maximale bijdrage energieneutraal 2025.
2. In de meerjarenbegroting 2019, 2020, 2021 opnemen respectievelijk: € 2.600.000 ; € 4.100.000 ; € 4.524.000, voor zonnepanelen op daken en rwzi-terreinen voor een maximale bijdrage aan energieneutraal per 2025.
3. Voorbereidingskrediet € 250.000 beschikbaar stellen voor voorbereidingsactiviteiten om in de loop van 2019 aanschaf en plaatsing zonnepanelen te kunnen realiseren.

SAMENVATTING

In de AB vergadering van 10 juli jl. hebt u voor 2018 een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld van € 391.000 voor het uitvoeren van een aantal zonnepaneelprojecten op daken van gebouwen. Ook hebt u ingestemd met de voorgestelde denklijn om komende jaren met zonnepanelen op daken en rwzi-terreinen duurzame energie op te gaan wekken. Het totale initiatief heeft mét subsidie een gemiddelde terugverdientermijn (tv) van ongeveer 7 jaar; zonder subsidie een tv van bijna 14 jaar. De keuze wordt nu voorgelegd om bij de verdere uitvoering als uitgangspunt te kiezen een terugverdientermijn (tv) van 10 jaar of korter; of als uitgangspunt te kiezen een maximale bijdrage aan energieneutraal 2025 met zonnepanelen op daken en rwzi-terreinen. De keus heeft consequenties voor de mate waarin de voortgang afhankelijk wordt van verstrekte subsidies. Een keuze voor 10 jaar of korter betekent dat éérst subsidies toegekend moeten zijn voor dat projecten uitgevoerd worden. Subsidies verhogen het jaarlijks exploitatievoordeel aanzienlijk waardoor de terugverdienperiode verkort wordt en het rendement op de investeringen stijgt. Het risico bestaat echter dat niet alle subsidieaanvragen gehonoreerd zullen worden, bijv. als gevolg van overtekening of ongunstige wijzigingen van subsidieregels. Dat heeft als mogelijke consequentie dat niet alle beoogde objecten gerealiseerd worden, en de bijdrage aan energieneutraal 2025 niet maximaal wordt ingevuld. Er wordt voorgesteld voor de meerjarenbegroting 2019, 2020, 2021 respectievelijk op te nemen: € 2.600.000 ; € 4.100.000 en € 4.524.000 voor de aanschaf en plaatsing van zonnepanelen op gebouwen en rwzi-terreinen. De begrotingsbedragen zijn opgesteld op basis van maximale realisatie voor energieneutraal 2025 met zonnepanelen op daken en rwzi-terreinen. De bedragen kunnen gaandeweg worden bijgesteld op basis van het werkelijke verloop van de uitvoeringsprojecten. Er wordt een voorbereidingskrediet gevraagd van € 250.000 om nu te kunnen starten met voorbereidende activiteiten zodat in 2019 de aanschaf en plaatsing van zonnepanelen kan plaatsvinden.

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN

In het AB van 10 juli jl. 2018 hebt u ingestemd met het uitvoeringskrediet 2018 voor zonnepanelen op een aantal daken en met de denklijn t/m 2021: "Aanbrengen van zonnepanelen op daken van gebouwen en op rwzi-terreinen".

Met het oog op uitvoering wordt in dit AB voorstel voor zonnepanelen op daken en rwzi-terreinen een tweetal aspecten voorgelegd voor besluitvorming:

- A. Uitgangspunt hanteren een terugverdientermijn van 10 jaar en zo mogelijk korter; óf als uitgangspunt een maximale bijdrage leveren aan energieneutraal WDO Delta per 2025.
- B. Het investeringsinitiatief opnemen in de (meerjaren)begroting voor de maximale bijdrage aan energieneutraal per 2025 door zonnepanelen op daken en rwzi-terreinen.

In een eerder stadium heeft uw AB een amendement aangenomen en een werkprincipe vastgesteld die eveneens gelden als kaders voor de uitvoering.

Amendement:

- "Primair ligt de focus op investeringen met een terugverdientijd (tvt) van 10 jaar of zoveel korter als mogelijk is". (AB, januari 2017 Beleidskader duurzaamDOEN)

Werkprincipe:

- "Indien de terugverdientijd (tvt) langer is dan 10 jaar maar binnen de gebruiksduur valt, wordt een kredietvoorstel ook voorgelegd ter besluitvorming. Beschikbare subsidies worden zoveel mogelijk benut". (AB, december 2017 Uitvoeringsstrategie Energieneutraal 2025)

NB: In dit voorstel wordt verwezen naar een bijlage; deze is bij dit voorstel opgenomen. De bijlage is vertrouwelijk voor AB-leden omdat deze cijfermatige informatie bevat.

Ad beslispunt 1: Terugverdientermijn 10 jaar of korter óf energieneutraal 2025

Voor de keuze in het uitgangspunt is het van belang om de consequenties van subsidies in beeld te brengen voor het jaarlijks exploitatievoordeel, de terugverdientermijn en het rendement op de investeringen. Bij uitgangspunt 10 jaar of korter is eerst honorering van subsidieaanvragen een voorwaarde voor uitvoering. Met als risico dat de uitvoering ervan afhangt en er niet maximaal bijgedragen wordt aan energieneutraal 2025. Bij uitgangspunt energieneutraal 2025 is uitvoering minder subsidieafhankelijk en wordt de maximale bijdrage energieneutraal 2025 bereikt. Dit wordt hierna uiteengezet.

1. Invloed SDE subsidie op exploitatievoordeel

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) biedt jaarlijks in maart en oktober de mogelijkheid om subsidieaanvragen (SDE; exploitatiesubsidie ct / kWh) in te dienen voor zonne-energie. Bij subsidieaanvragen (SDE) dienen vereiste vergunningen of ontheffingen bijgevoegd te zijn. Honorering van aanvragen is niet zondermeer gegarandeerd (bijv. bij overtekening, ongunstiger criteria). Is er eenmaal toegekend dan wordt per object jaarlijks uitbetaald over een gegarandeerde periode van 15 jaar op grond van de jaarlijks gerealiseerde en gecertificeerde groene stroomproductie (kWh).

In de bijlage Tabel 2 en 3, wordt inzicht gegeven in de invloed van subsidies op het jaarlijks exploitatievoordeel van het totale initiatief t/m 2021 en specifiek voor het pakket 2019.

Totaal initiatief:

Totaal	Zonder SDE subsidie	Mèt SDE subsidie*)
Jaarlijks exploitatievoordeel	€ 847.000	€ 1.640.000
Terugverdientermijn	13,9 jaar	7,2 jaar

*) bijv. exploitatiesubsidie 8 ct / kWh.

In beide situaties is sprake van exploitatievoordeel waarbij subsidies de gemiddelde terugverdientermijn aanzienlijk verkort. De werkelijke situatie voor subsidies en de tvt zal naar verwachting tussenin liggen.

2. Uitgangspunt terugverdientermijn 10 jaar of energieneutraal 2025

- *10 jaar of korter*

Bij de tvf 10 jaar en zo mogelijk korter is de consequentie voor de werkwijze dat éérs het resultaat van de subsidieaanvragen bekend is voordat een kredietvoorstel voor projectuitvoering aangeboden wordt voor besluitvorming. De voortgang is subsidieafhankelijk. Op deze manier wordt er 'maximaal verdiend' aan de investeringen, maar de keerzijde is dat het tempo van de uitvoering risico loopt en dat de bijdrage aan energieneutraal 2025 niet maximaal is. Bovendien is niet uitgesloten dat gemaakte voorbereidingskosten (planuitwerking, advies, procedure- en vergunningskosten) naderhand niet tot uitvoeringsprojecten leiden. Een inschatting van de totale voorbereidingskosten over de gehele periode wat hier voor in aanmerking kan komen, is ongeveer € 0,5 mln.

- *Energieneutraal 2025*

Een andere werkwijze is om de projecten voor te bereiden en aan te bieden voor besluitvorming in de vorm van kredietvoorstellen. Daarna volgt de uitvoering. Parallel eraan worden, zoveel mogelijk subsidieaanvragen gedaan en die worden soms gehonoreerd en soms niet. Gehonoreerde subsidieverzoeken zijn 'meegenomen' en dragen bij aan het algehele rendement van deze investeringen. Bij deze werkwijze is het uitvoeringstempo minder afhankelijk van subsidiebijdragen. Subsidie is zeer welkom en ook nodig, doch is niet alles bepalend. De werkelijke situatie zal naar verwachting liggen tussen de beide geschetste uitersten: zonder SDE en met SDE in de range van gemiddeld ongeveer 7 - 14 jaar terugverdientermijn. Er is sprake van een maximale bijdrage aan energieneutraal 2025.

Bij deze aanpak zal niet 'maximaal' verdiend worden, de gemiddelde tvf is wat ruimer. Daar staat tegenover dat de gegarandeerde gebruiksduur van zonnepanelen ongeveer 25 jaar bedraagt.

Ad beslispunt 2: Het initiatief opnemen in de (meerjaren)begroting

1. Initiatief zonnepanelen op daken en rwzi-terreinen

Het initiatief in zijn maximale vorm vraagt om een investering van totaal ruim € 11,8 mln over een compacte periode t/m 2021. Er is rekening gehouden met een risicoreservering van 10%, met personeelskosten en met kosten voor leges en extern advies. Totaal kan ongeveer 10 mln kWh worden opgewekt. Dat is ruim 30% van de vergroeningsopgave van 25-27 mln kWh. (bijlage, Tabel 1)

2. Inpassen in (meerjaren)begroting

Om het initiatief de komende jaren uit te voeren dient het opgenomen te worden in de (meerjaren)begroting. WDO Delta stelt sinds vorig jaar de (meerjaren)begroting op met 'bestaand beleid' (AB d.d. 26 juni 2018; agendapunt 6, incl. stroomschema).

Het houdt in dat begrotingsvoorstellen voor nieuw beleid gedurende het jaar voorgelegd kunnen worden voor besluitvorming. Hierdoor zijn we in staat alert in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en beleidsdoelen en begrotingsvoorstellen beter te onderbouwen. De kapitaallasten/-opbrengsten gelden vanaf 1 januari volgend op het jaar waarin de investering(en) gerealiseerd is.

Ad beslispunt 3: Voorbereidingskrediet beschikbaar stellen

Het voorstel is om de meerjarenbegroting 2019-2021 voor dit initiatief aan te passen en een voorbereidingskrediet van € 250.000 beschikbaar te stellen voor het starten van voorbereidende werkzaamheden om in staat te zijn zonnepanelen aan te schaffen en te plaatsen in 2019.

In het begin van 2019 wordt dan het betreffende uitvoeringskrediet aangevraagd in dat jaar. Behalve het uitvoeringskrediet zal dan ook het voorbereidingskrediet aangevraagd worden voor voorbereidende activiteiten met het oog op 2020. Zo wordt tempo gerealiseerd door een voortrollende besluitvorming.

OMGEVING EN PARTNERS

Zonne-energie op daken en op rwzi-terreinen realiseren we in principe onder eigen regie omdat het zich grotendeels afspeelt 'binnen de hekken' (behalve voor de beide specials). Dat neemt niet weg dat de objecten zo goed mogelijk landschappelijk worden ingepast in afstemming met de omgeving. In

sommige situaties is voor de grondopstellingen een omgevingsvergunning, een ontheffing of een ruimtelijke procedure nodig.

FINANCIËN

- *Meerjarenbegroting 2019, 2020, 2021*

De volgende bedragen opnemen in de meerjarenbegroting voor zonnepanelen op daken van gebouwen en op rwzi-terreinen:

2019	€ 2.600.000
2020	€ 4.100.000
2021	€ 4.524.000

Deze aanpassing verwerken in de komende begroting 2019 en meerjarenbegroting. Er was tot nu toe opgenomen een bedrag van € 150.000 per jaar.

De bedragen zijn samengesteld op basis van een maximale realisatie van zonnepanelen op daken en rwzi-terreinen voor de maximale bijdrage aan energieneutraal 2025. Bij het uitgangspunt 10 jaar en zo mogelijk korter zijn subsidies een voorwaarde en zullen er onverhoopt objecten zijn die om deze reden geen (of vertraagd) doorgang vinden. Over de periode t/m 2021 zullen de aan te vragen uitvoeringskredieten dan lager uitvallen. In welke mate dat het geval zal zijn, is op dit moment niet te voorzien. Gaandeweg het uitvoeringsverloop ontstaat er meer inzicht waarmee de bedragen nader bijgesteld worden.

- *Vorbereidingskrediet*

Vorbereidingskrediet beschikbaar stellen van € 250.000, bestemd voor voorbereidende activiteiten voor de aanschaf en plaatsing zonnepanelen in 2019.

(x €1.000) Vorbereidingskrediet 2019	Voorstel	Meerjarenraming 2018-2021
<i>Benodigd krediet (bruto)</i>	250.000	150.000
<i>Subsidies en/of bijdragen derden (externe dekking)</i>	nvt	nvt
<i>Jaar oplevering (start kapitaallasten t+1)</i>	2020	2019
<i>Kapitaallasten</i>	21.000	13.000
<i>Overige exploitatiekosten (-baten)</i>	bij realisatie	0
Impact exploitatierekening	21.000	13.000

De voorbereidingswerkzaamheden met het oog op 2019 zullen pas in exploitatie worden genomen in het jaar na plaatsing van de zonnepanelen. De kapitaallasten van de voorbereiding zijn € 21.000. Na plaatsing van de zonnepanelen wordt de opbrengst van de investering meegenomen en ontstaat er een meerjarig exploitatievoordeel.

RISICO'S

- *Dynamiek beleidsontwikkeling en subsidieregels*

Het rijksbeleid voor energie en klimaat is sterk in ontwikkeling de komende periode.

Zeker is ook dat er komende jaren sprake zal zijn van wijzigingen in de subsidieregels. Om geen ongewenste vertragingen in de uitvoering op te lopen is het van belang om ook een aanpak voor te leggen waarin het verkrijgen van subsidie geen absolute voorwaarde is voor de uitvoering. Door een langere periode van terugverdientermijn dan 10 jaar als uitgangspunt voor te stellen, is er meer speelruimte om de voortgang in de projectuitvoering te houden terwijl er wel sprake blijft van jaarlijks exploitatievoordeel.

- *Inkoopcontracten elektriciteit*

Elektriciteit inkopen, opwekken en bijkopen dient in samenhang optimaal plaats te vinden. Bij de periodieke actualisatie van inkoopcontracten voor elektriciteit wordt rekening gehouden met de toename van de eigen duurzame stroomopwekking.

Het inkoopproces vormt onderdeel van een groter concept van energiemangement bij WDOdelta waarin inkoop van elektriciteit, besparing en eigen opwekking, onderling steeds optimaler afgestemd zullen worden.

- *Uitlooperperiode bij tegenvallers*

De compacte periode van 4 jaar zorgt dat het exploitatievoordeel binnen afzienbare tijd gerealiseerd kan worden. Bij tegenslag kan de periode van 4 jaar verlengd worden, mocht dat eventueel nodig blijken bij tegenvallers met bijvoorbeeld: vergunningentrajecten, ontheffingen, technische implicaties, beschikbare eigen capaciteit of tekort aan capaciteit in de markt. De kans bestaat dat problemen met vergunningen of procedures, bij nader inzien kunnen leiden tot afzien van plaatsing van zonnepanelen op bepaalde objecten. Bij de technische inventarisatie van de mogelijkheden voor panelen is rekening gehouden met de aard van de dakconstructies. Naar verwachting zal in een zeer beperkt aantal situaties sprake zijn van noodzakelijke aanpassingen aan de dakconstructie. Er is een risicoreservering (10%) opgenomen die onder meer hiervoor aangewend kan worden.

COMMUNICATIE

De groeiende productie van groene stroom zal toegankelijk in beeld gebracht worden op een digitaal scherm in bijvoorbeeld de hal van het hoofdkantoor. Dat werkt inspirerend naar medewerkers en bezoekers. Ook worden de media actief geïnformeerd over dit omvangrijke duurzaamheidsinitiatief en de bijdrage die het gaat leveren aan de aanstaande energietransities in de beide provincies.

TOELICHTING

- *Zonnepanelen daken gebouwen en rwzi-terreinen*

Er is nagegaan waar zonnepanelen gelegd kunnen worden op daken van gebouwen/gemalen/loodsen/kantoren en op rwzi-terreinen. In het beoogde investeringsinitiatief zijn twee speciale objecten inbegrepen (zie bijlage, V). Er geldt dat de bedrijfsvoering niet gehinderd wordt. Rwnzi-terreinen (grondopstelling) bieden verre weg het grootste aandeel in de stroomopwekking. Zie bijlage, Tabel 4 *Geïnterpreteerde objecten, aantal panelen en stroomopbrengst*.

- *Administratief-financieel beheer en het technische beheer en onderhoud*

In de huidige formatie is ten tijde van de fusie geen rekening gehouden met deze ontwikkelingen en de extra taken (inschatting 1 fte) die het met zich mee brengt. Bij zonnepanelen gaat het per jaar, per object om een groot aantal terugkerende administratieve/financiële activiteiten, o.m.: subsidies aanvragen en beheren, rapportages stroomopbrengst genereren, factuurcontroles, 'gereedmeldingen' en groen-certificaten verkrijgen en beheren, aansluitingenregister bijhouden, contractmanagement, data-analyses verbruik en opwekking. Het technisch beheer en onderhoud wordt vanwege de benodigde specifieke expertise weliswaar uitbesteed, maar gaat wel gepaard met aansturing en controle vanuit de organisatie.

De inzet voor de extra taken (1 fte) is in de berekeningen van het jaarlijks exploitatievoordeel meegenomen (bijlage, Tabel 2), net als de kosten voor het externe technische beheer en onderhoud.

- *Route naar energieneutraal 2025*

Momenteel wekken we met slibvergisting en de productie van biogas ongeveer 36% van de eigen stroomvoorziening op. Om 100% te bereiken is er een 'vergroeningsopgave' van ongeveer 25-27 mln kWh. Met de huidige energie wet- en regelgeving gaan we niet meer groene energie op wekken dan we zelf verbruiken. Het is van belang om tijdens de route naar een energieneutraal waterschap, over meerdere handelingsperspectieven (zon, wind) te kunnen beschikken omdat niet elk plan of initiatief doorgang zal vinden.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Cijfermatige informatie bij AB voorstel Energieneutraal 2025
zonnepanelen op daken gebouwen en rwzi-terreinen **(vertrouwelijk voor AB-leden)**.

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,
ir. E. de Kruijk

de dijkgraaf,
ir. H.H.G. Dijk